

Türkiye Cumhuriyeti ile Polonya Halk Cumhuriyeti Arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Adlî Yardımlaşma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı: 26.1.1990 Sayı: 20414)

Kanun No.
3606

Kabul Tarihi
18.1.1990

MADDE 1. — 12 Nisan 1988 tarihinde Varşova’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti ile Polonya Halk Cumhuriyeti Arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Adlî Yardımlaşma Sözleşmesi”nin onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE POLONYA HALK CUMHURİYETİ ARASINDA HUKUKÎ VE TİCARÎ KONULARDA ADLÎ YARDIMLAŞMA SÖZLEŞMESİ

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı

ve

Polonya Halk Cumhuriyeti Devlet Konseyi

İki ülke arasındaki dostluk bağlarını pekiştirmek ve hukukî ve ticarî konularda karşılıklı adlî yardımlaşmayı egemenlik, millî bağımsızlık, haklarda eşitlik ve içişlerine karışmama ilkelere dayanarak düzenlemek arzusuyla,

Hukukî ve Ticarî Konularda bir Adlî Yardımlaşma Sözleşmesi imzalamaya karar vermişler ve bu hususta tam yetkili olarak aşağıdakileri seçmişlerdir.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı:

Adalet Bakanı

Sayın Mahmut Oltan Sungurlu,

Polonya Halk Cumhuriyeti Devlet Konseyi:

Adalet Bakanı

Sayın Lech Domeraçki,

Bu kişiler selahiyetnamelerini karşılıklı olarak tetkiki ile usulüne uygun bulmalarını müteakip aşağıdaki hususlar üzerinde mutabık kalmışlardır:

BÖLÜM 1 GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

1. Âkit Taraflardan birinin vatandaşları, diğerinin ülkesinde şahıslarının, mallarının ve menfaatlerinin adlî ve kanunî korunması hususlarında bu Devlet vatandaşları ile aynı haklara sahiptirler.

2. Âkit Taraflardan birinin vatandaşları, diğer Âkit Tarafın ülkesinde, hak ve menfaatlerinin takibi ve korunmasında hukukî ve ticarî konularda yetkili mahkemelere ve diğer yetkili makamlara bu Âkit Tarafın vatandaşlarının tabi olduğu aynı şart ve formalitelerle serbestçe müracaat hakkına sahip olacaklardır.

3. Âkit Taraflardan birinde merkezi olan ve bu Tarafın mevzuatına uygun biçimde kurulmuş tüzel kişiler mezkûr Sözleşmenin hükümlerinden uygulanabildiği ölçüde yararlanabilirler.

Madde 2

Ticarî ve hukukî konularda yetkili makamlar adlî yardım taleplerini Adalet Bakanlıkları kanalıyla gönderirler. Bu yöntem, yetkili adlî makamlarının doğrudan yazışmalarını ve diplomatik yolu kullanılmasını engellemez.

Madde 3

Âkit Tarafların Adalet Bakanlıkları, talep üzerine, ülkelerinde yürürlükteki hukuk, Âkit Tarafların yetkili makamlarının kanun hükümlerini nasıl yorumladıkları, en önemli yasama tasarrufları ve ihtiyaç halinde, belli hukukî meseleler hakkında birbirlerine bilgi vereceklerdir.

BÖLÜM 2

ADLÎ YARDIMLAŞMA

Madde 4

1. Âkit Taraflar karşılıklı olarak hukukî ve ticarî konularda adlî yardımlaşma sağlamayı taahhüt ederler.

2. Adlî yardımlaşma, özellikle, belgelerin gönderilmesi, keşif yapılması, tarafların, şahitlerin ve uzmanların dinlenmesi gibi usule mütedair kararların icrasını kapsar.

Madde 5

1. Adlî yardımlaşma talebi aşağıdaki hususları içerir:

- a) Talepte bulunan ve talep edilen makamların adı;
- b) Olayın konusu;
- c) Tarafların isim ve soyadları, daimi veya geçici ikametgâhları, uyrukları ve meslekleri;
- d) Tarafların vekillerinin isim, soyad ve adresleri;
- e) Talebin konusu ve icrasına gerekli bilgileri.

2. Adlî yardımlaşma talepleri ve buna ekli belgeler, bunları gönderen makam tarafından imzalanmış olmalı ve resmi mührünü taşımalıdır.

Madde 6

1. Talep edilen makam, adlî yardım talebinin yerine getirilmesi sırasında, kendi Devletinde yürürlükte olan kanun hükümlerini uygular. Bununla birlikte, talepte bulunan Âkit Tarafın isteği üzerine, talepte bulunulan Taraf, kendi kanunlarına aykırı olmamak şartıyla diğer Âkit Tarafın usul hükümlerini uygulayabilir.

2. Talep edilen makam adlî yardım talebini yerine getirmekte yetkili değilse, söz konusu talebi yetkili makama iletir ve bundan talepte bulunulan makamı haberdar eder.

3. Talepte bulunulan makam adlî yardım talebinin yerine getirilmesinden sonra dosyayı talepte bulunulan makama iletir veya talebin yerine getirilememesi durumunda neden yerine getirilemediğinin sebeplerini bildirir.

Madde 7

1. Talep edilen Tarafın dilinde kaleme alınmış veya bu Tarafın diline uygunluğu tasdik edilmiş bir tercüme havi olmaları halinde tebligatlar, talep edilen makam tarafından kendi Devletinde bu konuyu düzenleyen hükümlere uygun olarak yerine getirilir. Aksi halde,

3606

18.1.1990

talep edilen makam, ancak muhatap almayı kabul ettiği takdirde tebligatı muhatabına yapabilir.

2. Tebligat talebi, muhatabın tam adresini ve tebliğ edilecek evrakı göstermelidir.

3. Tebligat talebinde belirtilen adrese evraklar tebliğ edilemediği takdirde, talep edilen makam muhatabın tam adresini tespiti yararlı tedbirleri alacaktır. Bu adresin tespit edilmesinin imkânsızlığı halinde, talep edilen makam talep eden makama bilgi verir ve tebliğ edeceği evrakları bu makama iade eder.

Madde 8

Tebligat alındısı talep edilen Tarafın yürürlükteki yasalarına göre tanzim edilir. Tebligat alındısında tebliğ tarihi ve yeri bulunmalıdır.

Madde 9

Talep edilen Âkit Taraf kendi topraklarında adlî yardımlaşma sebebiyle yapılan bütün masrafları üstlenir ve bu masrafların ödenmesini talep etmez.

Madde 10

1. Bir adlî yardım talebinin yerine getirilmesi, talep edilen Tarafın egemenliğine, güvenliğine veya kamu düzenine zarar vermesi halinde reddedilebilir.

2. Bir adlî yardım talebinin herhangi bir sebeple yerine getirilememesi halinde, talep edilen makam neden yerine getirilemediğini de belirterek evrakı iade eder.

Madde 11

1. Bu sözleşmenin 7 nci maddesinin 1 inci fıkrasında ve 12 nci maddesinde belirtilen hususlar hariç, adlî yardım talepleri ve buna ekli belgeler talep edilen ülkenin dilinde veya Fransızca olarak yapılmış onaylı birer tercümesini de ihtiva etmelidir.

2. Tercümenin tasdiki talepte bulunan makam, yeminli bir tercüman, bir noter veya Âkit Tarafların diplomatik veya konsolosluk memurları tarafından yapılabilir.

3. Adlî yardım taleplerinin icrası talep edilen Tarafın dilinde yapılır.

BÖLÜM 3

BELGELER

Madde 12

Âkit Taraflardan birinin mahkemeleri veya diğer yetkili makamlarının talebi üzerine, diğer Taraf, talebi yapan Tarafın vatandaşlarının ahvali şahsiyelerine mütedair suretleri, şahsi işlerine ve menfaatlerine ilişkin diğer belgeleri tercümesiz ve ücretsiz gönderir.

Madde 13

1. Âkit Tarafların birinin ülkesinde yetkili makamlar tarafından tanzim edilmiş, verilmiş veya onaylanmış ve resmî mühür taşıyan belgeler ile bunların onaylı örneği veya suretlerinin diğer Âkit ülkenin topraklarında tasdike ihtiyacı yoktur.

2. Âkit Taraflardan birinin topraklarında düzenlenen resmî senetler, diğerinin topraklarında düzenlenen resmî senetlerle aynı ispat kuvvetine sahiptir.

BÖLÜM 4
TEMİNATTAN MUAFİYET VE ADLİ MASRAFLAR

Madde 14

Diğer Tarafın topraklarında ikâmet eden veya geçici olarak bulunan ve diğer Âkit Tarafın mahkemelerine başvuran Âkit Taraflardan birinin vatandaşları, salt yabancı olmalarından veya bu Tarafın ülkesinde ikâmetgahları veya meskeni olmamalarından ötürü teminat akçesi vermekle yükümlü tutulamazlar.

Madde 15

1. Âkit Taraflardan birinin vatandaşları, diğer Tarafın mahkemeleri önünde bu Âkit Tarafın vatandaşları gibi adli harç ve masraftan muaf olmaktan ve aynı şart ve vüsatta ücretsiz adli müzaharettten faydalanırlar.
2. Bu adli yardım ve adli müzaharet icra işlemleri dahil davanın tüm işlemlerine uygulanır.
3. Âkit Taraflardan birinin yasal hükümleri uyarınca harç ve masraflardan muaf olmaktan yararlanan vatandaşlar, diğer Tarafın ülkesinde aynı davanın usule ilişkin işlemleri dolayısıyla bu muafiyetten yararlanırlar.

Madde 16

1. Şahsî, ailevî ve malvarlığı durumuna mütedair belge, talep edenin ikâmetgahının veya meskeninin bulunduğu Âkit Tarafın yetkili makamları tarafından verilmelidir.
2. Şayet talep edenin Âkit Tarafların birinde veya diğerinde ikâmetgahı veya meskeni bulunmuyor ise, diplomatik misyon veya konsolosluk sözkonusu belgeyi kendisine verebilir.
3. Adli harç ve masraflardan muafiyet talebini karara bağlayacak adli makam, İşbu Sözleşmenin 2 nci maddesinde öngörülen yöntemi izleyerek, bu belgeyi vermiş makamdan tamamlayıcı bilgi talep edebilir.

Madde 17

Âkit Taraflardan birinin mahkemesi, diğer Âkit Tarafın ülkesinde ikâmetgahı veya meskeni bulunan bir şahsın belirli bir usul işlemini tamamlaması için bir müddet tespit ederse, bu süre, evrakın muhatabına tebliğ tarihinden itibaren işlemeye başlar.

BÖLÜM 5
KARARLARIN TANINMASI VE TENFİZİ

Madde 18

Bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra verilmiş hukukî ve ticarî konulardaki adli kararlar ve vukubulan sulhler, karar olarak kabul edilir.

Madde 19

Âkit Taraflardan herbiri, diğer Âkit Tarafın ülkesinde verilmiş aşağıdaki kararları, bu Sözleşmede öngörülen şartlar altında tanıyacak ve tenfizine müsaade edecektir:

- a) Hukukî ve ticarî konularda verilmiş adli kararlar;
- b) Zararın tazmini konusuna ilişkin olarak cezaî konularda verilmiş adli kararlar;
- c) Hukukî ve ticarî konularda hakem mahkemeleri tarafından verilmiş kararlar.

Madde 20

19 uncu maddede belirtilen kararlar, aşağıdaki şartları haiz olmaları halinde diğer Âkit Tarafın ülkesinde tanınır ve tenfiz edilir:

a) Karar, kararın alındığı Âkit Tarafın topraklarındaki kanunlara göre kesinleşmiş ve icra edilebilir olmalıdır.

b) Kararın alınmış olduğu Âkit Taraftaki Makam, icrasının talep edildiği ülkedeki Âkit Tarafın kanunlarına göre yetkili olmalıdır.

c) Kararın verilmiş olduğu topraklardaki Âkit Tarafın Kanunlarına göre, davayı kaybeden taraf usulüne uygun surette mahkemeye davet edilmiş olmalıdır.

d) Taraflar, müdafaa hakkından mahrum edilmemiş bulunmalı ve mahkemeye usulüne uygun surette davet edilmiş olmalı ve mahkemede bir davayı takip veya müdafaa etmeye imkânsızlıkları halinde temsil edilebilmelidirler.

e) Kararın tenfiz edileceği Âkit Taraf ülkesinde, aynı usulü muhakeme çerçevesinde ve aynı Taraflar arasında, daha önceden alınıp kesinleşmiş bir adli veya hakem kararı bulunmamalıdır.

f) Aynı taraflara, aynı sebebe ve aynı konuya sahip olup bu Âkit Tarafın kaza organında açılmış bir dava bulunmamalıdır.

g) Kararın tanınacağı veya tenfiz edileceği ülkedeki Âkit Tarafın kanunlarına göre, bu Tarafın kanunlarının uygulanmasının gerekeceği durumlarda karar ancak,

1) Şayet bu kanunlar gerçek bir şekilde tatbik edilmişse yahut,

2) Diğer Âkit Tarafın tatbik edilecek kanunları bu kanunlardan esas itibariyle farklı değilse,

Tanınır ve tenfiz edilir.

h) Kararın tanınmasının ve tenfizinin yapılacağı topraktaki Âkit ülkenin hukukî düzeni ile kamu düzeninin temel prensiplerine aykırı olmamalıdır.

Madde 21

Hakem mahkemesi kararları, şayet, (f) fıkrası hariç 20 nci maddede belirtilen şartlar dışında, aşağıdaki koşulları ihtiva ediyor ise tenfiz edilir:

a) Karar, belli bir ihtilafta, hakem mahkemesinin yetkisini tespit eden yazılı bir mutabakat uyarınca verilmiş veya belirli bir hukukî münasebetten kaynaklanan müstakbel ihtilaflar için olup hakem mahkemesi mutabık kalınan selahiyet çerçevesinde kararını vermiş olmalıdır.

b) Bir hakem mahkemesinin selahiyetinin tanınmasına ilişkin yazılı mutabakat, kararın tenfiz edileceği ülkedeki Âkit Tarafın kanunlarına göre geçerlidir.

Madde 22

1. Tanıma veya icra yetkisi talebi, bu sözleşmenin 2 nci maddesinin hükümlerine uygun olarak kararın tenfizinin gerektiği ülkedeki Âkit Tarafın yetkili adli makamına doğrudan yapılabilir.

2. Talebe aşağıdaki bilgiler eklenmelidir:

a) Kararın sureti veya aslına uygunluğu tasdik edilmiş kopyası ve kararın kendisinden açık bir şekilde anlaşlamadığı takdirde, kararın kesinleşmiş olup icra kuvvetine haiz olduğunu tevsik eden bir belge;

b) Aleyhinde karar alınan tarafın usulüne uygun surette mahkemeye davet edildiğini ve imkânsızlık halinde mahkeme önünde muteber şekilde temsil edilebileceğini tevsik eden bir belge;

c) Yukarıda (a) ve (b) fıkralarında belirtilen belgelerin ya kararın icra edileceği ülkedeki Âkit ülkenin diline ya da Fransızca olarak yapılmış tasdikli tercümesi.

3. Hakem mahkemesinin kararında icra talebinde bulunulmuş ise, bu talep, ikinci paragrafın (c) fıkrasına göre yerine getirilecek şekilde, uzlaşmanın veya uzlaşma maddesinin tasdikli bir tercümesini ihtiva etmemelidir.

Madde 23

1. Diğer Âkit Tarafça verilen tenfiz kararı ve kararın yerine getirilmesine mütedair usule, kararın tenfiz edileceği ülkedeki Âkit Tarafın kanunu uygulanır.
2. Bu uygulamada, adlî makam sadece bu Sözleşmede belirtilen şartların yerine getirilip getirilmediğini kontrol eder.

Madde 24

Bu Sözleşmenin kararların tenfizi hakkındaki hükümleri, Âkit Tarafların para havalesine veya adlî bir icradan dolayı elde edilen eşyaların ülke dışına çıkarılmasına ilişkin hükümlerine hâlel getirmez.

**BÖLÜM 6
SON HÜKÜMLER**

Madde 25

1. Bu Sözleşme onaylanacak ve Ankara'da yapılacak onay belgelerinin teatisinden 30 gün sonra yürürlüğe girecektir.
2. Bu Sözleşme süresiz olarak aktedilmiştir. Âkit Taraflardan herbiri tarafından diplomatik yoldan fesh edilebilir. Bu durumda, Sözleşme, fesh tarihinden altı ay sonra yürürlükten kalkacaktır.

İşbu Sözleşme, Âkit Tarafların tam yetkili temsilcileri tarafından imzalanıp mühürlenmiştir.

Varşova'da tarihinde üç lisanda Türkçe, Lehçe ve Fransızca olarak ikişer nüsha halinde tanzim edilmiş olup bu metinler aynı derecede geçerlidir. Anlaşmazlık halinde, Fransızca metin geçerlidir.

Türkiye Cumhuriyeti
Cumhurbaşkanı Adına
Mahmut Oltan Sungurlu

Polonya Halk Cumhuriyeti
Devlet Konseyi Adına
Lech Domeracki

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Cilt	Birleşim	Sayfa
13	4	83
36	50	590
39	66	195:196,199,221:225

I - Gereççeli 299 S. Sayılı Basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 66 ncı Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu Kanunu; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Adalet ve Dışişleri Komisyonları görüşmüştür.

III - Esas No. : 1/485